

Recenzja rozprawy doktorskiej w dyscyplinie nauk medycznych lekarz Kamili Jaworeckiej o tytule: „Patogeneza i obraz kliniczny świądu w różnych postaciach łuszczycy”.

Warszawa 1 stycznia 2024

Przedstawiona do recenzji praca stanowi spójny tematycznie zbiór czterech prac w tym jednego opracowania przeglądowego z lat 2021-2023 uzupełniony o krótką syntezę wyników badań w klasycznym układzie zawierającym rozdziały: Wstęp, Cele pracy, Materiał i metody, Wyniki i wnioski, streszczenia w języku polskim i angielskim, piśmiennictwo i oświadczenia współautorów potwierdzające wiodący i największy wkład doktorantki w publikację wszystkich czterech prac.

Sumaryczny wskaźnik oddziaływania dla 4 prac (IF) wynosi 24.217 (490MEiN). Tak wysoki wskaźnik oddziaływania jest potwierdzeniem, że każda z przedłożonych publikacji była oceniana przez co najmniej dwóch recenzentów, ekspertów w badanym obszarze i stawia jedynie w roli współrecenzenta.

Wszystkie publikacje stanowiące tę dysertację są spójne, prawidłowo i szczegółowo opracowane. Ich omówienie wskazuje na dogłębną wiedzę doktorantki w badanym zagadnieniu, umiejętność krytycznej oceny dostępnej wiedzy, znajdowaniu w niej luk i prawidłowym stawianiu celów badawczych. Ponadto podsumowanie odzwierciedla przedstawione w przedłożonych publikacjach wyniki, podkreśla jakość i znaczenie pracy dla praktyki klinicznej wskazując na kluczowe kierunki dalszych badań nad zagadnieniem świądu w łuszczycy. Na uwagę zasługuje umiejętność krytycznego wglądu w ograniczenia własnych badań i wskazywanie potencjalnych możliwości błędów oraz konsekwentna praca w ich eliminacji. Takie działanie miało miejsce w rozszerzonym badaniu dotyczącym charakterystyki świądu w różnych wariantach łuszczycy z roku 2023 uzupełniającym braki wcześniejszej publikacji z 2021 roku.

Zredagowanie pracy jest staranne, przedstawienie skrótów na oddzielnej stronie ułatwia czytanie i analizę pracy. Drobnym błędem cyfrowym (2.6% zamiast 32.6% na stronie 55) utrudnia

zrozumienie tekstu ale jest prawidłowo przedstawiony na Rycinie „Figure 2” na kolejnej stronie. Piśmiennictwo jest szerokie, pełne i właściwie dobrane. Warto podkreślić, że do pierwszej pracy wstępnie przeanalizowano ponad 10 tysięcy wyszukanych doniesień.

Praca pogładowa na temat patogenezы świądu w łuszczycy jest niezwykle szczegółowa i logicznie przedstawiona a jej układ wskazuje na podejście doktorantki ukierunkowane nie tylko na zrozumienie problemu ale także na znalezienie potencjalnych rozwiązań terapeutycznych. Dokonując szerokiej przesiewowej analizy dostępnych publikacji doktorantka uwzględniła te oparte na badaniach klinicznych. Zaskakujący jest fakt, że dla tak częstej choroby jaką jest łuszczyca i tak istotnego problemu klinicznego jak świąd dostępnych jest wg badania doktorantki jedynie 13 publikacji! Podkreśla to wagę zajęcia się tym problemem w kolejnych trzech pracach oryginalnych. Na uwagę zasługuje fakt, że istotna część tych opracowań powstała w Polsce i prace doktorantki wpisują się w coś co pokusiłbym się nazwać polskim wkładem w badania nad świądem. Omówienie sposobu selekcji prac zawarte w tekście publikacji wyjaśnienia i stopniowa redukcja z kilkunastu tysięcy do trzynastu wyników dobrze byłoby uzupełnić graficznym przedstawieniem etapów selekcji.

Trzy prace oryginalne na relatywnie dużej grupie pacjentów przynoszą ciekawe i miejscami zaskakujące wnioski. Pomimo krytycznego spojrzenia przez samą doktorantkę na liczby zebranych pacjentów, należy podkreślić, że odmiany takie jak łuszczyca odwrócona czy uogólniona łuszczyca krostkowa są relatywnie rzadkie i opracowania tych jednostek na tak dużych grupach są wartością samą w sobie.

Pomimo zastosowania kryterium włączenia jedynie badań przeprowadzonych na ludziach, w logicznie uzasadniony sposób doktorantka dołączyła do omawianych problemów opracowania powstałe na modelach zwierzęcych, co należy uznać za atut podkreślający głębokie rozumienie przedstawianych zagadnień patogenezы świądu w łuszczycy.

Podstawą badanych zagadnień było wyodrębnienie klinicznych odmian łuszczycy. Ten aspekt pracy jest nowatorski, i zwraca uwagę na zagadnienie korelacji obrazu zmian skórnych choroby z innymi jej objawami w tym szczególnie świądem i zaburzeniami snu. Dla zrozumienia pracy przez osoby nie będące dermatologami, warto by było w skrócie opisać charakterystykę i patogenezę tych odmian oraz użyte kryteria ich rozpoznania/uznania za dominującą postać, wzajemne relacje a także wyjaśnić zamiennie stosowaną nomenklaturę (np. *small plaque psoriasis* jest synonimem *nummular psoriasis*). Ponadto w angielskim

streszczeniu pojawiają się określenia jak np. „*hand and sole psoriasis*” zamiennie z „*hand and foot*” i „*palmoplantar*”, przy czym to ostatnie powinno być użyte jako właściwe.

Aby uzyskać dane dotyczące świądu nie obciążone stosowanym leczeniem i chorobami współistniejącymi doktorantka prawidłowo sformułowała kryteria włączenia i wyłączenia. Przyjęła powszechnie stosowane czterotygodniowe kryterium okresu wypłukania z leków ogólnych. Ponieważ część leków biologicznych działa znacznie dłużej (np. inhibitory IL-23) dla większej wiarygodności uzyskanych wyników dobrze by było przedstawić jakie były leki stosowane przed okresem 4 tygodni.

Metody statystyczne użyte w badaniach są dobrane prawidłowo. Przy wyborze opisu statystycznego grup użyto średnich i odchylenia standardowego. Zwarzywszy, że łuszczyca może być dzielona na wiele klinicznych odmian w kontekście innych aspektów niż charakter zmian skórnych (np. podział łuszczycy zwykłej na łuszczycę typu I i II zależnie od początku zmian i dominacji występowania allelu HLA^{Cw6}) istnieje prawdopodobieństwo, że badane grupy są bardziej heterogenne i rozkład np. wieku pacjentów nie jest normalny. Z tego względu warto by było przedstawiać wyniki z zakresami i medianą.

Doktorantka nie umieściła w załączonych do rozprawy kopii publikacji materiałów dodatkowych dostępnych online. W dobie powszechnej dostępności do medycznych baz danych należy uznać za mało istotne, jednak pomogło by recenzentowi w szybkiej analizie przedstawionych w ten sposób wyników.

Pracę uzupełnia lista publikacji doktorantki nie wchodzących w skład dyzertacji obejmującą 15 pozycji z łącznym współczynnikiem oddziaływania 12.995 (480 punktów MNiSW) co łącznie z pracami cyklu daje znaczący dorobek IF 37.212.

Drobne uwagi nie umniejszają w żadnym stopniu tej niezwykle wartościowej pracy i pozwalam sobie bardzo pozytywnie ocenić rozprawę doktorską lekarz Kamili Jaworskiej wykonaną pod kierunkiem Prof. dr hab. Adama Reicha.

Rozprawa doktorska lekarz Kamili Jaworskiej „**Patogeneza i obraz kliniczny świądu w różnych postaciach łuszczycy**” spełnia warunki określone w art. 187 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2018 poz. 1668).

Jednocześnie ze względu na wysoką wartość naukową recenzowanej rozprawy doktorskiej lekarz Kamili Jaworskiej wnoszę o jej wyróżnienie.

dr hab. n. med. Bartłomiej Kwiek
1167018